

NATO-Barış İçin Ortaklık Konferansı Sonuç Bildirisi: Olağanüstü hal ve savaş durumunda kültürel mirasın korunması, 18-21 Haziran 1999, Cracow

(Final Communiqué of the NATO-Partnership for Peace Conference on Cultural Heritage Protection in Wartime and in State of Emergency, 18-21 June 1999, Cracow)

Polonya Cumhuriyetinin girişimiyle, 18-21 Haziran 1996'da "Olağanüstü Hal ve Savaş Durumunda Kültürel Mirasın Korunması" üzerine NATO-barış için ortaklık konferansı Cracow'da yapılmıştır.

Katılımcılar, kültürel mirası koruma ve sivil savunmadan sorumlu kurumlar, aşağıdaki ülkelerin Kültür, İçişleri ve Savunma Bakanları ile Silahlı Kuvvetlerinden oluşmuştur: Belçika, Kanada, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Almanya, Macaristan, İtalya, Litvanya, Hollanda, Norveç, Polonya, Rusya Federasyonu, Slovakya ve Amerika Birleşik Devletleri. Ayrıca konferansta mevcut bulunan uluslararası organizasyonlardan NATO, UNESCO, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Milletlerarası Müzeler Konseyi (ICOM) de yerlerini almıştır.

Olağanüstü hal ve savaş durumunda kültürel mirasın korunması konusunda yapılan görüşmelerde, yasal araçlar ve deneyim üzerinde durulmuştur. Toplanan kurullarda, yapılan panellerde, oluşturulan çalışma gruplarında ve pratik gösterilerde, konferans, hazırlıklı olmanın faydalarına dikkat çekmiş ve ayrıca şunları belirlemiştir:

1. Ülkenin kültürel özelliklerini korumaya yönelik kanunları, düzenlemeleri ve kurallara ait dokümanları yayımlanmalı ve hükümetlerin, silahlı kuvvetlerin, kurumların ve toplumun eğitimine hizmet amacıyla dağıtılmalıdır.

2. Uluslararası İşbirliği ve deneyimlerin değişimi, Çatışma Alanlarında Kültürel Zenginliğin Korunması ile ilgili Hague Konvansiyonu- ve Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Konvansiyonu (1972) gibi diğer Uluslararası Mavi Kalkan Komitesi dahilindeki girişimlerin uygulanmasıyla sağlanmalıdır.

3.Hague Konvansiyonu, protokolleri ve onların uygulanması aşağıdaki bazı hususlarla sağlanabilir:

3.1 "Askeri gereklilik" kavramının kesin ve tam anlamı ve hangi durumlarda bu kavramın gerçekleşeceği,

3.2 "Silahlı Çatışma" kavramının geniş anlamda sivil ve silahlı iç çatışma, özellikle de etnik çatışmaları da kapsamı ve kültürel zenginliğin korunması için var olan kanun ve mekanizma hükümlerinin bu gibi konularda uygulanması,

3.3 Koruma altındaki kültürel bir zenginliğin, askeri operasyonlardan ayrı tutulması,

3.4 Kültürel zenginlikler için uluslararası alanda kabul görmüş işaretleme sistemi için yeni teknolojinin kullanılması

3.5 Haritalarda korunmuş kültürel zenginlikleri kapsayan alanlar için belirli topografik sembollerin kullanılması,

4. Kültürel bir zenginliğin, askeri bir hareket sırasında, 1954 Hague Konvansiyonu ihlal edilerek kasıtlı yıkımı ya da zarara uğraması savaş suçu sayılıp devlet mahkemeleri ve uluslararası mahkemelerce ele alınması gereklidir. Konferans ayrıca uluslar arası hukuk kuralları uyarınca tahribata uğramış kültürel varlıkların tekrar kazanılması için gelişmiş araçlara ihtiyaç olduğunu da kabul etmektedir.

Buna uygun olarak konferans, insan ve doğal kaynaklı felaketler nedeniyle kültürel mirasın kaybını azaltmak için NATO ya ve Barış için işbirliği ortaklarına, Cracow Konferansı uyarınca, UNESCO ve Uluslararası Mavi Kalkan Komitesi ile daha iyi işbirliği olanaklarını keşfetmeyi, mevcut araçların geliştirilmesi ve değerinin arttırılması, yerel ve ulusal yardımın geliştirilmesi, miras ve kültürel değerleri göz önünde tutarak eğitim ve yeterli risk analizi yoluyla yeteneğin değerlendirilmesi ve sorumlu yetkililer arasında daha iyi iletişim kurulmasını tavsiye etmiştir.

Ayrıca:

Konferans katılımcıları, 31 Mayıs 1996-Helsinki de yapılan Avrupa Kültürel Mirastan Sorumlu Bakanlar Konferansınca konu edilen “Savaş Sırasında Hasar Gören Hırvat ve Bosna Hersek Anıtları için Uluslararası Yardım” önermesine olan desteklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, Polonya Cumhuriyeti tarafından sunulan, UNESCO çatısı altında, olağanüstü hal ve silahlı çatışma durumları için, sivil savunma ve silahlı kuvvetler personelinin kültürel miras hakkında eğitilmesi amacıyla oluşturulan uluslararası bir merkezin kuruluşunu desteklemişlerdir.

Katılımcılar, konferansa ait belge ve tutanakların, en azından İngilizce yayımlanmasını ve sivil savunma, silahlı kuvvetler ve kültürel miras koruma alanında faaliyet gösteren kuruluşlara dağıtılmasını talep etmişlerdir.

Son olarak katılımcılar, Polonyalı yetkililere, bu denli kültürel zenginliklere sahip olan bir şehirde bu konferansı gerçekleştirdikleri için teşekkürlerini sunmuşlardır.

Bu bildiri 21 Haziran 1996 da Cracow da yapılan konferans katılımcıları tarafından kabul edilmiştir.

Çeviren: Sevgi Turunçel

Asistan: Gözde Şakar